

INNOVATION HAMKORLIK ASOSIDA TALABLARNING PEDAGOGIK BOSHQARUV KOMPITENTLIGINI SHAKLLANTIRISH YO‘LLARI

Raximov Aziz Baxriddinovich
Buxoro innovatsiyalar universiteti
Pedagogika nazariyasi va tarixi
yo‘nalishi 2 - kurs magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada innovatsion hamkorlik asosida oliy ta’lim muassasi talabalarida pedagogik boshqaruv ilmini takomillashtirish ishlarining nazariy tushunchalari haqida so‘z yuritilgan. Pedagogik boshqaruv kompetentligi pedagoglarning asosiy kasbiy xususiyati hisoblanadi.

Kalit so‘zlar: innovatsiya, integratsiya, ta’lim, sifat, kompetentlik, inson kapitali, taraqqiyot.

Аннотация: В данной статье говорится о теоретических концепциях совершенствования науки педагогического управления среди студентов высших учебных заведений на основе инновационного сотрудничества. Педагогическая управленческая компетентность является основной профессиональной характеристикой педагога.

Ключевые слова: инновации, интеграция, образование, качество, компетентность, человеческий капитал, развитие.

Abstract: This article talks about the theoretical concepts of improving the science of pedagogical management among students of higher education institutions based on innovative cooperation. Pedagogical management competence is the main professional characteristic of pedagogues.

Key words: innovation, integration, education, quality, competence, human capital, development.

Prezidentimiz Sh.M.Mirziyoyevning “YANGI O‘ZBEKISTON STRATEGIYASI” nomli asarida sifatli ta’lim - inson kapitalini rivojlantirishning xal qiluvchi omili to‘g‘risida gapirib, bunda uzluksiz ta’lim tizimi uchun milliy o‘quv dasturini joriy etish, ta’lim sifatini oshirish va raqobatbardosh kadrlar tayyorlash masalalariga alohida e’tibor berib o‘tgan.

Bizga ma’lumki, taraqqiyot va yuksalishlarni ta’lim, fan va ishlab chiqarish o‘rtasidagi integratsiya hamda innovatsion jarayonlarsiz tasavvur etish qiyin.

Innovatsiya, innovatsion markazlar, innovatsion muhit, uning shakllanishi, rivoji bilan bog'liq texnologiya hamda qonuniyatlar borasida fikr yuritar ekanmiz, avvalambor bevosita rivojlangan davlatlar tajribasiga nazar tashlash joizdir. Shu bois ham davlat shaxsni shakllanishi va kamol topishida muhim ahamiyatga ega bir qator vazifalarni bajarishni o'z zimmasiga oladi. Shaxsni ta'lim olishi bepul ta'minlanishi masalasi asosiy qomusimizning 41-moddasida ham belgilab qo'yilgan. Chunki millat bilimining sifat darajasi mamlakatni kelgusidagi strategik rivojlanishini belgilab beruvchi asosiy omil hisoblanadi. Millat bilimining darajasi esa ta'lim xizmati natijasida shakllanadi. Mamlakatning dunyo bozoridagi raqobatbardoshligi millatning intellektual va ilmiy potentsiali darajalariga chambarchas bog'liqdir. Shu bois davlatimiz ijtimoiy-iqtisodiy siyosatining negizida ta'limga muhim ahamiyat berib kelinmoqda. Ta'lim olish bo'yicha davlat tomonidan yaratilgan shartsharoit, imkoniyatlar asosida shaxsning shakllanishi, kamol topishi va o'z maqsad hamda manfaatlarini ruyobga chiqarilishini ta'minlashi:

- davlatning shaxsni konstitutsiyaviy huquqini amalga oshirish borasidagi vazifasi ijrosini ta'minlaydi;
- shaxsning davlat, jamiyat va o'zi uchun foydali sub'ekt sifatida shakllanishiga;
- jamiyat a'zosi sifatida shaxsda davlat va xalqning umumiy manfaatlari asosida birlashish immunitetini paydo bo'lishiga;
- oilani moddiy jihatdan ta'minlash va oila a'zolarini jamiyat hamda davlat uchun zarur sub'ekt sifatida shakllantirishda ishtirok etishi kabi bir qator vazifalar ijrosi samarali bo'lishiga xizmat qiladi.

Shuning uchun ta'lim sifati va uni shakllantirishni doimiy ravishda takomillashtirib borish ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyatga ega dolzarb masala hisoblanadi. Shu sababli mamlakatimizda mustaqillikning dastlabki yillaridan ta'lim va tarbiya, uni tashkil etish hamda huquqiy tartibga solish masalalariga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Mamlakatimizda ham ta'lim sifatini oshirishda fan, ta'lim va ishlab chiqarish integratsiyasini asosiy omil sifatida foydalanishga e'tibor kuchaydi. Shuning uchun kadrlar tayyorlashning uchinchi bosqichida ta'lim sifatini oshirish va unda fan, ta'lim va ishlab chiqarish integratsiyasining roli, uning xalqaro tajribasini o'rganish hamda ilg'or xorijiy tajribadan foydalanish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqish dolzarb masaladir. Fan va ishlab chiqarishning integratsiyasi hamda o'zaro hamkorligi masalasini tadqiq etish xorijiy olimlar tomonidan o'rganilib kelinmoqda. Lekin ular tadqiqotlari bilan tanishish mazkur masalaga turli yondoshuv va qarashlar

mavjudligini kursatadi. Moddiy mahsulotdan farqli ravishda oliy ta'lim mahsulotini tayyorlash jarayoni va uning sifatini aniqlash juda ko'p o'ziga xos xususiyatlarga ega. Ta'lim xizmatlari mahsulotini tayyorlash va uning sifatini oshirish masalalarini tadqiq etgan mahalliy hamda xorijiy olimlar asosan mavzuga sotsiologik va pedagogik nuqtai-nazardan yondoshganlar. Fan, ta'lim va ishlab chiqarish integratsiyasi va uning ta'lim sifati hamda mehnat bozori talabiga moslashuvchan kadr tayyorlashdagi roli va uning samaradorligini oshirishda iqtisodiy-huquqiy mexanizmlardan foydalanish masalalari o'rganilmagan.

Oliy ta'limda fan, ta'lim va ishlab chiqarish integratsiyasining ta'lim sifatiga ta'sirini baholash va ushbu mexanizmdan samarali foydalanish yo'llarini belgilashga oid tavsiyalar berish maqsadida avvalo ta'lim sifati tushunchasi mazmuni to'g'risidagi qarashlarni o'rganish zarur. Ta'lim sifati, uning mazmuni va fan, ta'lim va ishlab chiqarish integratsiyasi to'g'risidagi qarashlarni o'rganish asosida ta'lim sifatini yaxshilashdagi rolini oshirishga oid taklif hamda tavsiyalar ishlab chiqish mamlakatimizda ta'lim-tarbiya sohasidagi ishlar bo'yicha belgilangan ustuvor vazifalar maqsadga muvofiqdir. Shuning uchun avvalo ta'lim sifati tushunchasi, uning mazmuni, uning komponentlari nimalardan iborat, ta'lim sifatiga qanday omillar ta'sir etadi, degan masalalar to'g'risida to'xtalib o'tamiz. Ta'lim sifati keng qamrovli tushuncha bo'lib, uni ta'minlash bir qator omillarga bog'liqdir. Ushbu tushuncha mazmuni bilan chuqurroq tanishish uchun xorijiy va mamlakatimiz olimlarining ushbu atama to'g'risidagi qarashlar, ularning mazmuni, umumiy hamda farqli jihatlarini o'rganamiz.

Akademik A.Novikov fikricha, «Ta'lim sifati deganda - me'yoriy talablar, ijtimoiy va shaxs ehtiyojlariga mos keladigan ta'lim natijasi darajasini ifodalovchi kursatkichlar tizimi tushiniladi». Demak, olimning fikricha ta'lim sifati komponentlari me'yoriy talablar, ijtimoiy va shaxsiy ehtiyojdan iborat. Uni baholash uchun esa ushbu komponentlar darajasini ifodalovchi kursatkichlar tizimini aniqlash zarur.

A.M.Katsning fikricha "Ta'lim sifati shaxs, jamiyat va davlatning belgilangan talablarini qondirish darajasini ifodalovchi ta'lim elementlari yig'indisi" hisoblanadi.

V.A.Malkova "Ta'lim sifati - o'quvchining mavjud ijtimoiy sharoitlarga moslashishini ifodalovchi munosabatlar tizimi", degan qarashni bildiradi [5]. Yuqoridagi fikrlar va qarashlarni umumlashtiradigan bo'lsak, ta'lim sifatida shaxs, jamiyat hamda davlat manfaatlari uyg'unligi ta'minlanishi muhim jihat hisoblanadi. Ta'lim sifati va unga ta'sir etuvchi omillar to'g'risida bayon etilgan

qarashlarda aynan qanday kursatkichlar ta'lim sifatini baholovchi asosiy kursatkichlar hisoblanishi, ular ta'sirini baholash mezonlari hamda ta'lim sifatini baholashga yondoshishda qanday tamoyillarga asoslanish zarurligi to'g'risida aniq xulosaga kelinmaganligini ko'rish mumkin.

Mamlakatimizning ta'lim tizimi o'ziga xos bo'lib, bizda ta'limni tashkil etish bir qator xususiyatlariga ko'ra boshqa davlatlardan farq qiladi. Shuning uchun, ta'lim sifatini ta'minlash va uni baholashda boshqa davlat amaliyotini to'g'ridan-to'g'ri qo'llab bo'lmaydi. Bu holat esa mamlakatimizda ta'lim sifatini ta'minlash va uni baholash tizimiga o'ziga xos yondoshuv zarurligini talab etadi. Ma'lumki, ta'lim natijasi bo'lgan mahsulot, ya'ni yosh kadrlar ist'molchisi ta'lim xizmatlaridan foydalanuvchilar bozori hisoblangan yuridik va jismoniy shaxslardir. Dunyo va mamlakatimiz ta'lim xizmatlari bozori holati tahlilida nafaqat ta'lim sifati balki, ta'lim xizmatlarini tashkil etish, iste'molchi talablarini inobatga olish va ularni baholashga oid yondoshuvlarda ham turlicha qarashlar hamda mezonlar mavjudligini ko'rish mumkin. Jamiyat hayotining rivojlanish darajasi tezlashuvi esa ta'lim xizmatlari mahsulotga bo'lgan talab va taklifda nomuvofiqlar kelib chiqishiga sabab bo'lmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Sh.M.Mirziyoyev "YANGI O'ZBEKISTON STRATEGIYASI". -Toshkent. "O'zbekiston" nashriyoti, 2021. 464 bet.
2. Новиков А.М., Д.А. Новиков, «Как оценивать качество образования?», www.anovikov.ru, (Муаллифтаржимаси).
3. Кац А.М. www.mathnet.ru/at13796автор: АМ Кац. Теория и применение регуляторов скорости с упруго-присоединенным катарактом. А. М. Кац. Центральный научно-исследовательский дизельный.
4. Малькова В.А. studopedia.ru/11_140699_vnmalkova.html13 июн. 2015 г. - Новое понимание качества образования формируется в ответ на вызовы со стороны мирового сообщества, страны, области, города.